

Жири за годишњу награду
Задужбине Ђурђа, Данице и Јованке Јеленић
Архив Србије
Карнегијева 2
Београд

Управни одбор *Задужбине Ђурђа, Данице и Јованке Јеленић*, именован је Жири за додељивање годишње награде Задужбине из области архивистике и историографије, у саставу: др Милан Кољанин, виши научни сарадник, Институт за савремену историју, председник жирија, др Радмила Радић, научни саветник, Институт за новију историју Србије, и др Милан Терзић, научни саветник, директор Архива Југославије.

На седници Жирија за доделу *Годишње награде Ђурђа Н. Јеленића, управника државне архиве од 1929. до 1938. године*, одржаној 28. новембра 2019. разматрани су сви радови приспели у предвиђеном року и објављени током 2019. године. Након изношења мишљења свих чланова о приспелим радовима на овогодишњи конкурс, донета је једногласна

ОДЛУКА

да се Награда Ђурђа И. Јеленића за 2019. годину равноправно додели монографијама: др Радомира Ј. Поповића, др Александре Вулегић и МА Предрага Илића, *Престони Крагујевац*, Крагујевац: Друштво историчара Шумадије, 2019 (Крагујевац: Графостил), 304 стр. и др Петра Ристановића, *Косовско питање: 1974-1989*, Нови Сад: Прометеј; Београд: Информатика, 2019 (Нови Сад: Прометеј), 580 стр.

Жири је одлуку о додели награде донео уз следеће

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ

Непосредни повод за настанак књиге *Престони Крагујевац* је обележавање два века од проглашења Крагујевца за престоницу модерне Србије. Како пишу сами аутори: „Институционални темељи модерне српске државе постављени су у времену када је Крагујевац био политичко и административно средиште Србије. У том раздобљу, тек нешто већем од две деценије (1818–1839; 1840–1841), основан је знатан број институција државне управе, културе и просвете“. Полазећи од става да „историјска наука није пуко набрајање чињеница, већ, и првенствено, њихово систематизовање и интерпретирање“, аутори су се потрудили да прошлост Крагујевца као престонице сагледају на нов, свеобухватан начин, који би их приближио концепту тоталне историје.

Аутор првог дела књиге о престоничкој прошлости Крагујевца из угла политике и државног развоја Србије, под насловом „Владати из Крагујевца,“ је др Радомир Ј. Поповић из Историјског института у Београду. Он је између осталог демистификовао дубоко укореењу чињеницу да је на Ђурђевској скупштини 1818. године у манастиру Враћевшници донета одлука о преносу престонице из Црнуће у Крагујевац и утврдио да је у то време скупштина одржана у Београду. Други део књиге о свакодневном животу или „малом човеку“, носи наслов „Живети у Крагујевцу“ и допринос је др Александре Вулетић, такође сараднице Историјског института у Београду. Трећи део који се бави културним и просветним институцијама које су формиране у Крагујевцу у доба кнеза Милоша, као и архитектонском развоју престонице, дело је Предрага Илића, доскорашњег директора Историјског архива у Крагујевцу.

Престони Крагујевац је иновативна монографија како у истраживачком тако и у методолошком погледу, која следи најбоље традиције српске историографије. Заснована је на истраживањима у Архиву Србије и Историјском архиву Шумадије у Крагујевцу, као и на бројним објављеним изворима, штампи и литератури. Издавач монографије је Друштво историчара Шумадије, а књига је штампана под покровитељством града Крагујевца.

Монографија др Петра Ристановића, сарадника Института за српску културу у Приштини – Лепосавићу, под насловом *Косовско питање: 1974-1989*, настала је на основу докторске дисертације „Српска интелектуална елита и косовско питање 1974-1989“, одбрањене на Одељењу за историју Филозофског факултета у Београду 2018. године, за коју је аутор добио награду „Гаврило Принцип“. Заснована је на истраживању обимне архивске грађе у Архиву Југославије, Архиву Србије, Историјском архиву Београда, Дипломатском архиву Министарства спољних послова Републике Србије, више локалних архива, као и на објављеним изворима, мемоарима, дневницима и сећањима учесника догађаја, али и штампи, историографској литератури и публицистици. Аутор је као циљ поставио да се косовско питање у посматраном периоду што више расветли и попуне постојеће празнине незавршених процеса, замагљеног честом (зло)употребом историје у политичке циљеве. Како сам закључује „Косовско питање је директан наставак никада до краја разрешеног источног питања, које обликује судбину Балкана још од осамнаестог века“. С обзиром на свеобухватност и темељитост извршених истраживања, овом монографијом су обogaћена постојећа знања о историји косовског питања, његовом утицају на распад југословенске државе, укључујући и међународни контекст целог проблема али и однос српског друштва према њему.

На крају, желимо да истакнемо да је српска историографија и најшира јавност са овим књигама добила дела изузетне и трајне вредности.

Честитамо свим ауторима на награди.

У Београду, 13. децембар 2017.

Др Милан Кољанин, виши научни сарадник, председник Жирија

Др Радмила Радић, научни саветник, члан Жирија

Др Милан Терзић, научни саветник, члан Жирија